

## **Оцінка впливу лібералізації режиму торгівлі між Україною та Йорданією**

### *Резюме дослідження*

*Інституту економічних досліджень та політичних консультацій  
для представлення під час публічної дискусії  
«Створення політики на основі фактів -  
оцінки економічного впливу потенційних угод про вільну торгівлю України»  
18 листопада 2021 року*

Україна – країна з відкритою економікою, темпи її економічного розвитку залежать від того, наскільки успішно країна вбудована у світові економічні зв'язки.

Україна вже створила зони вільної торгівлі (ЗВТ) із низкою важливих партнерів, зокрема з Європейським Союзом, Великою Британією, більшістю країн СНД тощо. Тривають перемовини з Туреччиною. Розглядаються можливості укладання нових угод про вільну торгівлю з кількома країнами Барселонського процесу, зокрема з Йорданією. Саме **ЗВТ із Йорданією у фокусі** цього дослідження.

Хоча за фізичними показниками Україна більша за Йорданію, **економічно країни є порівнюваними**. За рівнем ВВП на душу населення за ПКС Україна лише в 1,3 раза перевищує відповідний показник Йорданії.

**Поточне сальдо торгівлі України з Йорданією додатне**, його рівень дуже низький і не досягає навіть 0,5% загального обсягу зовнішньої торгівлі України. Також торгівля є недиверсифікованою. Основу товарного експорту України складають агропромислові товари та метали, в імпорті домінують товари хімічної промисловості, зокрема добрива та ліки.

Однією з **причин низького рівня торгівлі є відносно високі тарифні й нетарифні бар'єри**, з якими стикаються українські експортери **на ринку Йорданії**. Рівень тарифного захисту ринку Йорданії приблизно вдвічі вищий ніж захист внутрішнього ринку України. **Середня ставка ввізних мит Йорданії за режимом найбільшого сприяння становить 10,1%** порівняно з 4,5% в Україні. Традиційно ввізні ставки на продовольчі товари в Йорданії вищі за непродовольчі.

Йорданія не застосовує тарифні квоти й дуже мало застосовує неадвалерні ставки ввізних мит, що робить її тарифний розклад прозорим і передбачуваним. Водночас, **Йорданія активно використовує ліцензування експорту та імпорту**, у тому числі неавтоматичне, що створює додаткові бар'єри в торгівлі. Більше того, частина товарів

може бути імпортована лише компаніями, які будуть здійснювати подальшу переробку цих товарів, причому для окремих категорій визначений фактично єдиний можливий імпортер.

Хоча система забезпечення безпечності продукції в Йорданії побудована на принципах СОТ, **експортери стикаються з проблемами при отриманні сертифікатів** про дотримання санітарних та фітосанітарних вимог, зокрема щодо наявності необхідного обладнання, тривалості процедур та визнання сертифікатів партнерами Йорданії.

**Йорданія має достатньо широку мережу угод про вільну торгівлю**, що охоплює її ключових партнерів як за обсягами торгівлі, так і за географічним принципом. **Більшість ЗВТ – сім із дев'яти чинних – стосуються торгівлі товарами**, і лише дві – торгівлі послугами. Підписані ЗВТ фактично належать до класичних угод, які стосуються лібералізації торгівлі за рахунок зниження/скасування ввізних мит, але мінімально стосуються нетарифних бар'єрів у торгівлі, зокрема взаємного визнання стандартів або їх гармонізації. Винятком є Угода з ЄС, що передбачає гармонізацію у сфері СФЗ.

Україна та Йорданія мають **різні «профілі конкурентоспроможності»**, що дозволяє **взаємодоповнювати торговельні потоки**, а отже дає переваги для обох партнерів за умови створення зони вільної торгівлі. Україна має високі показники конкурентоспроможності на ринку Йорданії, у першу чергу в металургії, а також у продукції тваринного і рослинного походження, особливо олії та зерна. Натомість Йорданія виявляє конкурентні переваги в експорті в Україну продукції хімічної і фармацевтичної промисловостей, як-от: ліки, фарби, добрива, а також свіжі овочі.

**Аналіз короткострокових наслідків** створення ЗВТ між Йорданією та Україною, проведений на основі моделі SMART, свідчить про **позитивний, але низький прямий вплив лібералізації ввізних мит на взаємну торгівлю** партнерів. Серед експортерів України найбільше виграють виробники соняшникової олії та курятини, тоді як найбільше зростання імпорту фіксуватиметься для добрив.

Аналіз на основі моделі загальної рівноваги дає схожі результати. Моделювання показує, що **ЗВТ із Йорданією матиме позитивний**, хоча й не дуже значний вплив на **добробут населення та ВВП**. Зокрема, відбудеться зміщення траєкторії розвитку реального ВВП на 0,04%, а добробуту – на 0,05%.

**Ключовими сценаріями для отримання цих вигадів є досягнення лібералізації доступу на ринок Йорданії за рахунок зниження як ввізних мит, так і нетарифних бар'єрів у торгівлі**. Водночас навіть повна лібералізація ввізних мит України в торгівлі з Йорданією матиме дуже незначний вплив як на реальний ВВП та добробут, так і на інші макроекономічні показники.

За оцінками моделі, **найбільший приріст доходів відбудеться для некваліфікованої робочої сили**, однак саме ці робітники також зазнають найбільшого впливу через зміни

рівноваги в економіці та муситимуть шукати нову роботу. Однак масштаби перерозподілу факторів виробництва між секторами будуть незначними.

Приріст експорту перевищуватиме приріст імпорту, що зумовлено вищим рівнем захисту Йорданії порівняно з Україною, а також структурою торгівлі. У рамках запропонованих сценаріїв **можна очікувати розширення додатного сальдо торгівлі**

**Торгівля послугами не відіграє суттєвої ролі в торгівлі з Йорданією.** Модель не показує суттєвих змін, що зумовлено майже повною відсутністю поточних торговельних потоків.

**Серед секторів найбільше виграють виробництво та експорт споживчої електроніки, фруктів та овочів, а також олії та жирів.** Зазначимо, що зростання експорту олії – очікуваний результат ЗВТ із Йорданією для всіх трьох інструментів оцінки експортного потенціалу (аналіз виявленої конкурентної переваги, модель часткової рівноваги та модель загальної рівноваги).

Таким чином, **аналіз показує позитивний вплив створення ЗВТ із Йорданією на економіку України.**

*Повна версія аналітичного звіту буде доступна на сайтах Міністерства економіки України та Інституту економічних досліджень та політичних консультацій 19 листопада 2021 року.*